

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์

แผนงาน : บูรณาการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

กิจกรรมหลัก : พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรมรอง : โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. หลักการและเหตุผล

จากนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยเน้นให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นสถานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร ประกอบกับในสภาวะปัจจุบันสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ประกอบกับปัญหาโรค แมลง และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อยและมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนที่เกิดจากปัญหาชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตสินค้าที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

กรมปศุสัตว์ จึงได้จัดตั้งศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อขยายเป็นเครือข่าย ในการให้ความรู้ การบริการข้อมูลข่าวสารด้านปศุสัตว์ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 มีเครือข่ายทั้งหมด 882 ศูนย์

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการและการตลาดผลผลิตด้านปศุสัตว์ในชุมชนเกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่
2. เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่
3. เพื่อให้บริการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารด้านการปศุสัตว์
4. เป็นต้นแบบในการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพด้านปศุสัตว์

3. ผลผลิต (Output) ระดับกิจกรรม/โครงการ

1. ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ ได้รับการส่งเสริมด้านปศุสัตว์ จำนวน 882 แห่ง
2. เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ได้รับการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 8,820 ราย

4. ผลลัพธ์ (Outcome) ระดับกิจกรรม/โครงการ

1. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนอำเภอละ 1 แห่ง
2. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยมี ศพก. เป็นต้นแบบที่ผ่านกระบวนการปฏิบัติจริงแล้ว

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)

1. ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ได้รับการพัฒนาความพร้อมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียด ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. จัดทำแผนการดำเนินงาน

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ จัดทำโครงการเพื่อเสนอขอรับงบประมาณ จัดทำแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย แผนการจัดสรรงบประมาณ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดของแผนการดำเนินงานแก่เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต

สำนักงานปศุสัตว์เขต จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดของแผนการดำเนินงานแก่เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดของแผนการดำเนินงานแก่เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

2. พัฒนาความพร้อมและปรับปรุงฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ของศูนย์เรียนรู้ฯ ศพก.

เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร (ถังใส่อาหารและน้ำ แร่ธาตุก้อน ฯลฯ) เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ และให้บริการกับประชาชนผู้สนใจและรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

3. พัฒนาความพร้อมและปรับปรุงฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ของศูนย์เครือข่าย ศพก. (ด้านปศุสัตว์) ระดับอำเภอ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมด้านปศุสัตว์แก่เกษตรกร วิเคราะห์ศักยภาพ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร (ถังใส่อาหารและน้ำ แร่ธาตุก้อน ฯลฯ) เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ และให้บริการกับประชาชนผู้สนใจและรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

4. พัฒนาความพร้อมและปรับปรุงฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ของศูนย์เครือข่าย ศพก. (ด้านปศุสัตว์) ระดับจังหวัด

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมด้านปศุสัตว์แก่เกษตรกร วิเคราะห์ศักยภาพ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตร (ถังใส่อาหารและน้ำ แร่ธาตุก้อน ฯลฯ) แก่ศูนย์เครือข่าย ศพก. (ด้านปศุสัตว์) ระดับจังหวัด ที่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นศูนย์เครือข่ายฯ ดีเด่นระดับจังหวัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ และให้บริการกับประชาชนผู้สนใจและรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

5. ฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพแก่เจ้าของศูนย์เครือข่าย ศพก. (ด้านปศุสัตว์)

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรเจ้าของศูนย์เครือข่าย ศพก. (ด้านปศุสัตว์) จำนวน 882 ศูนย์ หลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรกรเครือข่าย ศพก. (ด้านปศุสัตว์)” เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้สามารถเพิ่มผลผลิตปศุสัตว์ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อขยายผลอาชีพด้านปศุสัตว์ ในการให้บริการประชาชนผู้สนใจ จำนวน 1 วัน และรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

6. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรผู้สนใจ จำนวน 882 รุ่น รุ่นละ 10 ราย (ศูนย์ละ 10 ราย) จำนวน 1 วัน หลักสูตร “การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการเลี้ยงปศุสัตว์” โดยใช้สถานที่และวิทยากรเจ้าของศูนย์เครือข่าย ศพก. (ด้านปศุ

สัตว์) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้สามารถการเลี้ยงปศุสัตว์เบื้องต้น สามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์ การจัดลำดับความสำคัญในการพิจารณา เกษตรกรเข้ารับการอบรม 1) เกษตรกรเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ด้านปศุสัตว์ 2) เกษตรกรเป็นอาสาปศุสัตว์ / Smart Farmer 3) เกษตรกรที่สนใจประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์ และรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

7. ฝึกอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรกรวิทยากรด้านปศุสัตว์

สำนักงานปศุสัตว์เขต ดำเนินการจัดฝึกอบรมเกษตรกรวิทยากรด้านปศุสัตว์ จำนวน 9 รุ่น ใน 1 รุ่นประกอบด้วย 1) เกษตรกรเจ้าของศูนย์เครือข่ายฯ ดีเด่น ระดับจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานปศุสัตว์เขต นั้นๆ 2) เจ้าหน้าที่ 3 คน 3) วิทยากร 2 คน **หลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรกรวิทยากรด้านปศุสัตว์”** จำนวน 2 วัน เพื่อพัฒนาความรู้ให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และสามารถเป็นวิทยากรในการเลี้ยงสัตว์ และรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

8. ฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำด้านปศุสัตว์

กองส่งเสริมและ พัฒนาการปศุสัตว์ โดยกลุ่มวิจัยและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ จำนวน 41 คน จำนวน 1 รุ่นๆ ละ 2 วัน ประกอบด้วย 1) เกษตรกร จำนวน 9 เขตๆ ละ 3 คน 2) เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์ 9 เขตๆ ละ 1 คน 3) วิทยากร จำนวน 2 คน และ 4) ส่วนกลาง 3 คน **หลักสูตร “การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำด้านปศุสัตว์”** เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ สามารถเป็นผู้นำให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ได้ และรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

9. สร้างเกษตรกรเครือข่าย และสนับสนุนการสร้างอาชีพด้านปศุสัตว์แก่เกษตรกรเครือข่าย

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ คัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมและศักยภาพ จำนวน 882 แห่ง เพื่อขยายผลเป็นเกษตรกรเครือข่าย และพัฒนาความพร้อม สนับสนุนพันธุ์สัตว์และปัจจัยการผลิตให้แก่ศูนย์เครือข่าย ศพก. (ด้านปศุสัตว์) ที่ผ่านการสำรวจความต้องการด้านปศุสัตว์ตามเมนูทางเลือก อาชีพที่กรมปศุสัตว์ให้การสนับสนุน จำนวน 7 เมนู ได้แก่ ไก่พื้นเมือง, ไก่ลูกผสมพื้นเมือง, ไก่ไข่, เป็ดเทศ, เป็ดไข่, หมูชีวภาพ และแพะ โดยให้เกษตรกรจัดหาพันธุ์สัตว์และปัจจัย การผลิตตามคุณลักษณะเฉพาะที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยใช้งบประมาณเงินอุดหนุน และรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน

10. ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงาน

1) กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กำหนดรูปแบบการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน เสนอการประเมินผลและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการฯ

ติดตามผลการดำเนินงานภาพรวม

2) สำนักงานปศุสัตว์เขต สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 1) บันทึกข้อมูลรายละเอียดของศูนย์เครือข่ายฯ
  - 2) จัดทำข้อมูลผู้เข้ารับการฝึกอบรม
  - 3) จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการฝึกอบรม
- 4) สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้กรมปศุสัตว์ และรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือนในระบบบริหารปฏิบัติงาน (e-Operation) ของกองแผนงาน

7. แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	ผู้ดำเนินการ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท/หน่วย)	
1. ศพก. (ศูนย์หลัก กษ.)				
1.1 พัฒนาความพร้อมและปรับปรุงฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์	สนง.ปศจ./สนง.ปศอ.	882 ศูนย์	วัสดุการเกษตร	1,000
2. ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ ปี 2561				
2.1 พัฒนาความพร้อมและปรับปรุงฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ระดับอำเภอ	สนง.ปศจ./สนง.ปศอ.	882 ศูนย์	ค่าจ้างเหมาบริการ	1,000
			วัสดุการเกษตร	1,000
2.2 พัฒนาความพร้อมและปรับปรุงฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ระดับจังหวัด (เครือข่าย ศพก. ดีเด่นระดับจังหวัด ปี 2561)	สนง.ปศจ./สนง.ปศอ.	77 ศูนย์	วัสดุการเกษตร	2,000
2.3 ฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพแก่เจ้าของศูนย์เครือข่ายฯ	สนง.ปศจ./สนง.ปศอ.	882 ราย	ค่าอบรมฯ	400
2.4 ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (ศูนย์ละ 10 ราย)	สนง.ปศจ./สนง.ปศอ.	8,820 ราย	ค่าอบรมฯ	400
2.5 ฝึกอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรกรวิทยากรด้านปศุสัตว์	สนง.ปศข.	122 ราย	ค่าอบรมฯ	2,300
2.6 ฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำด้านปศุสัตว์	ส่วนกลาง/สนง.ปศข.	41 ราย	ค่าอบรมฯ	2,500
3. ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ (ศูนย์ใหม่)				
- สร้างเกษตรกรเครือข่ายและสนับสนุนพันธุ์สัตว์และปัจจัยการผลิต	สนง.ปศจ./สนง.ปศอ.	882 ราย	เงินอุดหนุน	12,000
หมายเหตุ :-				
ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ (ศูนย์ใหม่) หมายถึง เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร “การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการเลี้ยงปศุสัตว์” ที่มีความพร้อมและศักยภาพ จะต้องขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ และจะต้องขึ้นทะเบียนเป็นเครือข่ายของกรมส่งเสริมการเกษตร				
ที่มา :- กลุ่มวิจัยและพัฒนากายถ่ายทอดเทคโนโลยี กองส่งเสริมและพัฒนากายการปศุสัตว์				
โทรศัพท์ 0 2653 4444 ต่อ 2271, 3361 E-mail : transfer6@dld.go.th				
มือถือ : นางสาวประเทืองทิพย์ เสือเอก 089 016 9568				

